

Universitatea Babeş–Bolyai, Cluj–Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Anul universitar 2008-2009
Semestrul II

I. Informații generale despre curs, seminar lucrare practică sau laborator

Tantárgy neve: Introducere în Istoria medie universală (Bevezetés az egyetemes középkor történetébe - előadás)

Codul: HIR 1206

Credite: 7

Locul de desfășurare: sala Bogrea - Clădirea centrală UBB;

Programarea în orar a activităților: marți 8-11

II. Informații despre titularul de curs, seminar, lucrare practică sau laborator

Nume, titlul științific: conf. dr. Rűsz- Fogarasi Enikő

Informații de contact: rtibor@mail.from.ro, 431 659

Ore de audiență: luni 12-13

miercuri 12-13

III. A tantárgy leírása:

A célunk az egyetemes középkoron belül Európa történetének alapvető kérdéseibe bevezetni a diákokat.

A középkor kezdetét meghatározva, népvándorlás Európára gyakorolt hatását vizsgáljuk fel mivel, ezen az alapon nyugszik a középkori társadalom intézmény rendszere.

A középkori társadalom, politika, gazdaság és kultúra alapvető irányait próbáljuk meghatározni. (hűbériség, uradalom, középkori város, rendiség)

A középkor legfontosabb eseményeit térképre vetítve próbáljuk szemléletesen ismertetni.

A korájukori történet alapvető jelenségeibe a reneszánsz, humanizmus és reformáció kérdéseibe is eligazítást szeretnénk nyújtani.

Interaktív előadás formájába közelítjük meg a felvetett kérdéseket.

A bevezetés az egyetemes középkor történetében című tantárgynak az a célja, hogy ismertesse a középkori és reneszánsz Európa intézményeinek kialakulását, fejlődését és működését.

[a tantárgy általános célkitűzései, tartalma, a tantárgy keretében elsajátított kompetenciák, az előadások, szemináriumok vagy szakgyakorlatok során használt módszerek– **10-20 sor**].

IV. Kötelező könyvészet:

[a tantárgy oktatása során megemlített/használt könyvészeti anyagok teljes azonosító adatai, megjelölve pontosan fellelhetőségi helyét, az internetes forrásokat is beleszámítva – **max. 10 cím**].

Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*. 2. kiad. München, 1975, Aurora

Könyvek, (EME- Jordáky Könyvtár)

- Angi János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa a korai középkorban (3-11. század)*. 2. kiad. Debrecen, 1999, Multiplex Media – Debrecen University Press, (EME- Jordáky Könyvtár)
- Angi János – Barta János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa az érett és a kései középkorban (11-15. század)*. Debrecen, 2001, Multiplex Media-Debrecen U.P., (EME- Jordáky Könyvtár)
- Chadwick, Owen: *A reformáció*. Ford. Szabó István. Budapest, 1995, Osiris Kiadó, (EME- Jordáky Könyvtár, EME- Központ)
- Delumeau, Jean: *Reneszánsz*, Ford. Sujtó László. Budapest, 1997, Osiris Kiadó, (EME- Központ)
- Engel Pál: *Beilleszkedés Európába, a kezdetektől 1440-ig*. Budapest, 1990, Háttér Lap- és Könyvkiadó, (EME- Jordáky Könyvtár)
- Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*. Ford. Magyar István. Budapest, 2000, Osiris Kiadó – Teológiai Irodalmi Egyesület, (EME- Jordáky Könyvtár)
- Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv*. 2. kiad. Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001, (EME- Jordáky Könyvtár)
- Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: A középkor*. I.-II. kötet. Budapest, 2004, Osiris (EME- Központ)
- Le Goff, Jacques: *Civilizația occidentului medieval*. [A középkori Nyugat civilizációja.] Ford. Maria Holban. București, 1970, Editura Științifică. (Történettudományi Intézet Könyvtára, Központi Egyetemi Könyvtár)

V. A tantárgy oktatása során használt eszköztár:

térkép, vetítő, laptop

[számítógép, specifikus és/vagy laboratóriumi felszerelések, speciális felszerelések, különböző anyagok stb. – megjelölve hogy ezeket a kar biztosítja vagy nem– **nem kötelező**].

VI. Az előadások, szemináriumok, részfelmérések/parciális vizsgák, elvégzendő feladatok részletes terve/beosztása:

[Pontosan megjelölve minden egyes találkozó időpontját, az egyes találkozók keretében ismertetésre kerülő tematikát, azon belül pedig az alapfogalmakat és kulcsszavakat, a releváns könyvészeti anyagot, megjelölve az egyes kurzusok keretében ismertetett anyagrészhez tartozó fejezeteket és/vagy oldalszámokat, valamint a diákok számára kijelölt kötelezettségek terminusait (olvasmányok, írásbeli feladatok, gyakorlati munkák)].

Az előadás az Egyetem Központi épületében a Vasile Bogrea teremben minden kedden reggel 8-11 között van.

1. Bevezetés a középkor történelmébe. A Nyugatrómai Birodalom bukása és a középkor hajnala

a középkori európai történet fontosabb, meghatározó mozzanatai
a Római birodalom a 4. században
A Nyugatrómai Birodalom bukása

Angi János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa a korai középkorban (3-11. század)*. 2. kiad. Debrecen, 1999, 3-35, Multiplex Media – Debrecen University Press, (EME- Jordáky Könyvtár)

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv*. 2. kiad. Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001, 15-18, 21-23, (EME- Jordáky Könyvtár)

Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: A középkor*. I.-II. kötet. Budapest, 2004, 81-87, Osiris (EME- Központ)

2. A népvándorlás, útvonala és hatása az európai társadalomra

keleti germánok(gótok, gepidák, vandálok, burgundok), hunok, nyugati germánok(szvébek, szászok, alemannok), frankok, thüringek, langobardok, bajorok, frízek, angolok, avarok, gepidák.

Angi János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa a korai középkorban (3-11. század)*. 2. kiad. Debrecen, 1999, 41- 83, Multiplex Media – Debrecen University Press, (EME- Jordáky Könyvtár)

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv*. 2. kiad. Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001, (EME- Jordáky Könyvtár)

Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: A középkor*. I.-II. kötet. Budapest, 2004, 87-99, 32-53, Osiris (EME- Központ)

3. A barbár királyságok

Az angolszász királyságok kialakulása egyesülése, intézményei, törvénykönyvei

Angi János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa a korai középkorban (3-11. század)*. 2. kiad. Debrecen, 1999, 158-185, 318-332, Multiplex Media – Debrecen University Press, (EME- Jordáky Könyvtár)

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv. 2. kiad.* Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001, 155-160,(EME- Jordáky Könyvtár)

Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: A középkor. I.-II. kötet.* Budapest, 2004, 146-159, 168-175, Osiris (EME- Központ)

4. A Nagy Károly birodalma

Nagy Károly személyisége
a birodalom kialakulása
a Karoling- állam szervezet
a Karoling gazdaság és társadalom, a nagybirtok
a Karoling társadalom

Angi János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa a korai középkorban (3-11. század).* 2. kiad. Debrecen, 1999, 247-292, Multiplex Media – Debrecen University Press, (EME- Jordáky Könyvtár)

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv. 2. kiad.* Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001, 117-136, (EME- Jordáky Könyvtár)

Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: A középkor. I.-II. kötet.* Budapest, 2004, 175-205, Osiris (EME- Központ)

5. A középkori társadalom politikai struktúrái: hűbériség, lovagság

Hűbériség gyökerei, alapvető vonásai, jelentősége
A familiaritás kialakulása
A lovagság helye a középkori társadalomban

Angi János – Barta János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa az érett és a kései középkorban (11-15. század).* Debrecen, 2001, Multiplex Media-Debrecen U.P., 85-102 (EME- Jordáky Könyvtár)

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv. 2. kiad.* Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001, 215-228. (EME-Jordáky Könyvtár)

6. A középkori gazdaság struktúrái: az uradalom és földesuraság, találmányok

Az uradalmi rendszer kialakulása, jellemzői, fejlődése, jelentősége
A földesúr és függő parasztok viszonya
A középkori technika vívmányai, jelentőségük

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv. 2. kiad.* Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001, 191-201, 230-235. (EME-Jordáky Könyvtár)

Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: A középkor. I. kötet*, 223-232, Budapest, 2004, Osiris (EME- Központ)

7. A középkori város, kézművesek, kereskedők, bankok

A középkori városok kialakulása, fejlődése

A városi jogrend, státúumok, kialakulása

A szakmai egyesületek, céhek, gildek

A pénzgazdálkodás és intézményei

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv. 2. kiad.* Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001, 235-241. (EME- Jordáky Könyvtár)

Angi János – Barta János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa az érett és a kései középkorban (11-15. század)*. Debrecen, 2001, Multiplex Media-Debrecen U.P., 25- 57, 72-86, 112-117 (EME- Jordáky Könyvtár)

8-9. A rendi állam Európában, Angliában és Franciaországban

-rendiség kialakulása

- a rendiség intézményei

Angi János – Barta János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa az érett és a kései középkorban (11-15. század)*. Debrecen, 2001, Multiplex Media-Debrecen U.P., 123-135 (EME- Jordáky Könyvtár)

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv. 2. kiad.* Budapest, Pannonica – Rubicon, 2001, 249-271, (EME- Jordáky Könyvtár)

10-11. A Német-római császárság és a sokszínű Itália a középkorban

A Német- római császárság kialakulása, szerkezete, intézményei

Itália hatalmi központjai, a pápai állam, városállamok, Dél- Itália, intézmények,

Angi János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pószán László: *Európa a korai középkorban (3-11. század)*. 2. kiad. Debrecen, 1999, 332-358, Multiplex Media – Debrecen University Press, (EME- Jordáky Könyvtár)

Angi János – Barta János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pósnán László:
Európa az érett és a kései középkorban (11-15. század). Debrecen, 2001, Multiplex
Media-Debrecen U.P., 123-135 (EME- Jordáky Könyvtár)

Katus László: *A középkor története. Egyetemi tankönyv*. 2. kiad. Budapest, Pannonica –
Rubicon, 2001, 272-302, (EME- Jordáky Könyvtár)

12. **Az oszmán hatalom felemelkedése**

- a Török birodalom kialakulása intézményei
- török veszély Európában

Angi János – Barta János – Bárány Attila – Orosz István – Papp Imre – Pósnán László:
Európa az érett és a kései középkorban (11-15. század). Debrecen, 2001, Multiplex
Media-Debrecen U.P., 350-355 (EME- Jordáky Könyvtár)

Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: A középkor*. II. kötet, 243-258, Budapest,
2004, Osiris (EME- Központ)

13. **Reneszánsz és humanizmus**

- kialakulása, jellemzői
- társadalmi hatása

Delumeau, Jean: *Reneszánsz*, Ford. Sujtó László. Budapest, 1997, Osiris Kiadó, 67-99,
259-309 (EME- Központ)

Klaniczay Gábor (szerk.): *Európa ezer éve: A középkor*. II. kötet, 275-296, Budapest,
2004, Osiris (EME- Központ)

14. **Reformáció**

- elő-reformáció,
- a reformáció nyomán létrejött új egyházak Európában: anglikán, lutheri, svájci reformáció, kálvini, antitrinitárius,

Delumeau, Jean: *Reneszánsz*, Ford. Sujtó László. Budapest, 1997, Osiris Kiadó, 67-99,
99-127 (EME- Központ)

vagy

Chadwick, Owen: *A reformáció*. Ford. Szabó István. Budapest, 1995, Osiris Kiadó, 5-90
(EME- Jordáky Könyvtár, EME- Központ)

VII. Felmérés/értékelés módja:

A vizsga jegynek három összetevője van: az első az előadás első feléből írt vizsgadolgozat jegye a második a második fél vizsgadolgozatának jegye a harmadik része a szemináriumra adott jegy. A vizsgajegy ennek a három jegynek a számtani középarányosa.

[A tevékenység elbírálásának összetevői (részvizsga, félévi dolgozat, kutatási projektek, aktív részvétel), az összetevők súlyozása a végső jegyben (hány %-a végső jegynek), a vizsgák lezajlásának módja (szóbeli, írásbeli), elbírálási kritériumok].

VIII. Szervezési részletek, kivételes esetek kezelése:

A vizsgára való jelentkezés feltétele egy idegen nyelvű egyetemes középpkorról kapcsolatos tanulmány jegyzetének a bemutatása

[Jelenlét (esetenként), vizsgára való jelentkezés feltételei, pótolási lehetőségek, plagizálás, plagizálás következményei, vizsgán való csalások következményei, óvások megoldása].

IX. Választható/opcionális könyvészet:

[A tantárgy oktatása során megemlített/használt könyvészeti anyagok teljes azonosító adatai, megjelölve pontosan fellelhetőségi helyét, internetes elérhetőséget is beleszámítva].

Bloch, Marc: *A feudális társadalom*. Ford. Sujtó László. Budapest, 2002, Osiris, 161-254. p. (EME-Jordáky Könyvtár, EME-Központ)

Bónis György: *Hűbériség és rendiség a középkori magyar jogban*. Kolozsvár, é. n., Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem Erdélyi Tudományos Intézete, 11-69. p. (EME-Jordáky Könyvtár)

Halecki, Oscar: *Európa millenniuma*. Ford. Bérczes Tibor. Budapest, 1993, Századvég Kiadó, 59-68. p. (Fénymásolat, EME-Jordáky Könyvtár)

Mezey Barna: *Képviselő és alkotmány a középkori Európában (Európai parlamentarizmus- és alkotmánytörténet)*. Budapest, 1998, Rejtjel, 54-58, 86-105. p. (Fénymásolat, EME-Jordáky Könyvtár)

Le Goff, Jacques (szerk.): *Omni medieval* [A középkori ember]. Ford. Ingrid Ilinca és Dragoş Cojocar. Iaşi, Polirom, 1999, 35-68. p. (Történettudományi Intézet Könyvtára, Egyetemi Könyvtár, Akadémiai Könyvtár)

Szántó Konrád: *A katolikus egyház története*. 1. köt. 2. kiad. Budapest, 1986, Ecclesia, 228-234, 354-357, 429-430. p. (EME-Jordáky Könyvtár)

- Pirenne, Henri: *Mahomed și Carol cel Mare*. [Mohamed és Nagy Károly.] Ford. Sanda Oprescu. București, 1996, Editura Meridiane, 34-46, 126-130. p. (Történettud. Intézet Könyvtára, Egyetemi Könyvtár, EME-Jordáky Könyvtár)
- Cahen, Claude: *Az iszlám a kezdetektől az Oszmán Birodalom létrejöttéig*. Budapest, 1989, Gondolat, 11-240, 287-302. p. (Fénymásolat, EME-Jordáky Könyvtár)